

Notat: Vurderinger av konsekvenser for effektmål og ESA sin notifisering ved bruk av elementene i kuttlisten

Bakgrunn

I planleggingen av prosjektet Ocean Space Center (OSC) er det i flere omganger blitt utført kutt og optimaliseringer. I desember 2020 ble det gjort endringer i konseptet som tok ned investeringen med 500 millioner NOK. Da ble det tatt ut flere funksjoner for å møte utfordringen fra NFD om at ta ned kostnadene. Sommeren 2021 ble det av regjeringen foreslått nye kutt. Dette medførte at en kuttet prosjektet med over 1 milliard NOK. Da ble byggene for maskin- og konstruksjonslaboratoriet tatt bort. I tillegg ble brukerutstyrsinvestering for de to laboratoriene redusert med 50%. Dette medførte at SINTEF Ocean måtte foreta en vesentlig investering på Torgardsvegen 12 i Trondheim for å få etablert maskin- og konstruksjonslaboratoriet.

Så siden KS1 gjennomgangen i 2018, er det gjennomført en rekke kutt, samt optimaliseringstiltak som har tatt ned investeringsbehovet med over 1,5 milliarder NOK.

Bruker vil fremheve at ved å utføre flere kutt må man regne med at det påvirke konseptets funksjonalitet og kapasitet, og derved muligheten for å realisere gevinster som følge av forskning og utdanning ved senteret.

Fra MENON rapporten:

Når det nå foreligger nye forslag til kutt og reduksjon i omfang og funksjonalitet bør det vurderes hvordan dette påvirker gevinstene og måloppnåelse for gevinster av aktiviteten ved senteret. Samtidig kan ytterligere kutt medføre konsekvenser for forholdet mellom ikke-økonomisk aktivitet og økonomisk aktivitet og dermed også forutsetningene for ESA sitt vedtak om statsstøtte¹.

Foreslåtte kutt

Per 30.06.2022 er det foreslått en kuttliste som ble lagt frem i prosjektrådet, som presenteres i tabellen nedenfor.

¹ <https://www.eftasurv.int/newsroom/updates/esa-greenlights-norways-financing-ocean-space-centre>

Tabell 1 Kuttliste per 30.06.22

ID	Bygg	MNOK Basiskost	Dato for beslutning
1	Redusert dybde i havbasseng (3m)	80	01. 10. 2023
	Redusert dybde i sjøgangsbasseng (4m)		01. 10. 2023
2	Redusert fotavtrykk fløy C	40	01. 10. 2025
Sum Bygg basiskost		120	
P50 Bygg		136	
P85 Bygg		162	
Brukerutstyr		MNOK Basiskost	
3	A-fløy Sintef (pc'er og møbler)	25	01. 07. 2024
4	A-fløy NTNU (pc'er og møbler)	25	01. 07. 2024
5	OB og SMB vindgenereringsbatterier. Redusere antall fra 2 til 1 felle for OB og SMB.	7	01. 01. 2024
6	Fjerne bevegelig gulv i Sjøgangsbasseng (SMB)	130	01. 09. 2022
7	Utsettelse av innkjøp og finansiering av Shallow Water Piston Wave maker	13	01. 01. 2024
8	Utsettelse av innkjøp og finansiering av arbeidsplattform i Havbassenget (OB).	18	01. 09. 2022
9	Utsettelse av innkjøp og finansiering av dykkerutstyr for OB og SMB.	5	01. 01. 2025
10	Endre strandløsning i SMB Vest (180m) fra strand bak til ribbene til en loddrett vegg underkjørevogn skinne. Erstatte med enkle hev/senk strender plassert på bunn inne i vannvolumet.	40	01. 07. 2024
11	Utsettelse av innkjøp og finansiering av submoduler for SMB kjørevogn og OB takhengt følgesystem	3	01. 01. 2024
12	Forenkle krav og løsning til hev/senk bord i OB og SMB trimdokker	6	01. 01. 2024
13	Målesystemer for OB og SMB. Se på mulig reduksjon av omfang samt ev. større grad av gjenbruk.	5	01. 01. 2024
Sum Brukerutstyr Basiskost		277	
P50 Brukerutstyr		313	
P85 Brukerutstyr		374	
Totalt P50		449	
Totalt P85		536	

Konsekvenser som følge av foreslåtte kutt

De mulige konsekvensene som følge av ytterligere kutt i omfang og funksjonalitet:

- ID1: Reduserte kapasiteter for de store hydrodynamiske laboratoriene, vil begrense muligheten til å gjennomføre enkelte avanserte tester.
- ID2: Vil gi en mindre optimal utforming av NTNUs laboratoriesenter, slik at driftskostnadene må forventes å øke.

- ID3-4: Flytter kostnader fra prosjektet over til brukerne, slik at brukernes mulighet til selv å investere i ny forskning reduseres.
- ID5-13: Kuttene i brukerutstyr til de store hydrodynamiske laboratoriene i Fløy B vil redusere funksjonalitet og effektivitet i gjennomføring av eksperimenter, og derved svekke brukernes muligheter til å gjennomføre gode og konkurransedyktige prosjekter. En del av utstyret som foreslås kuttet må brukerne selv finansiere for å sikre funksjonelle laboratorier, noe som svekker brukernes økonomi og mulighet til å investere i forskning.

Før kutt iverksettes er det viktig at konsekvensene for muligheten til å nå effektmålene, samt konsekvensene for gevinstrealiseringen blir utredet. Brukernes utgangspunkt er at prosjektet allerede har gjennomgått kutt i flere omganger, slik at det vanskelig å identifisere kutt som ikke vil ha betydelige konsekvenser for gevinstrealisering og samfunnsnytt.

Ikke-økonomisk aktivitet

ESA har fattet ett vedtak som sier at en må ha minimum 80% ikke-økonomisk aktivitet i senteret. For å få til dette kreves det allerede i dagens konsept en nøye oppfølging for å sikre god etterlevelse av ESA sitt vedtak. Så hvis kuttlisten kommer til anvendelse så bør en utvises stor forsiktighet, da kun små endringer vil kunne ha store konsekvenser på driften av senteret.

MENON beskriver i sitt notat:

Det er tre mulige scenarier som kan inntreffe eller har økt sannsynlighet for å inntreffe dersom den foreslåtte kuttlisten implementeres:

- **En revidert kapasitetsberegning vil vise at den totale økonomiske aktiviteten over tid vil overstige terskelen på 20 prosent.** Tiltaket som helhet vil dermed ikke lenger anses å falle utenfor statsstøttereguleringen og kan som helhet bli vurdert som ulovlig statsstøtte. Det vil da trolig ikke være mulig å gjennomføre prosjektet i sin nåværende form. Kuttene som foreslått i fløy C gir fare for at man kommer over denne terskelen, gitt at noen kapasitetsestimater for ikke-økonomisk kvalitet skulle vise seg å være for høye.
- **OSC vil i enkeltår overstige terskelen for økonomisk aktivitet** og vil være forpliktet til å tilbakebetale statsstøtte basert på det totale kapasitetsnivået til økonomisk kapasitet tilsvarende investeringens størrelse, delt på nedskrivningstiden på 60 år, ganget med prosentandelen for økonomisk aktivitet pluss renter.² Dette vil få betydelige konsekvenser for senterets økonomi og budsjetter. En reduksjon i Fjordlab vil trolig bidra til å øke volatiliteten og dermed også hyppigheten i år dette vil inntreffe, særlig sammenholdt med kuttene i C-fløyen.
- **OSC vil være nødt til å nekte økonomisk aktivitet ved senteret** for å sikre at de holder seg innenfor 20 prosentens grensen. Kostnadene for de ulike fasilitetene ved OSC bygger i hovedsak på investeringskostnader, og det er videre forventet at store deler av drifts og vedlikeholdskostnadene er uavhengige av faktisk aktivitet i anleggene. Reduksjon i aktivitet et gitt år vil derfor ha liten innvirkning på OSCs investerings og driftskostnader. En slik reduksjon i kapasitet for økonomisk aktivitet vil derimot ha store negative konsekvenser for gevinster og samfunns- og effektmål, da disse forutsetter kontinuerlig drift og forskningsaktivitet av høy kvalitet på senteret. Det vil dermed også kunne oppstå et stort drifts- og samfunnsøkonomisk tap dersom OSC skulle ha uutnyttet kapasitet som resultat av en arbitrær grense for kapasitet.

² Se paragraf 105 i ESAs vedtak. Støtten kan være gjenstand for 50 prosent rabatt på tilbakebetalingen i henhold til GBER-reguleringen.

Overordnet mål for OSC

Motivasjonen for investering i OSC er å gi de norske havromsnæringene den nye kunnskapen (FoU) og den kvalifiserte arbeidskraften næringen etterspør inne det marintekniske kunnskapsområdet. Dette for at næringen skal opprettholde verdiskapningen i fremtiden. Den største gevinsten fra OSC ligger derfor utenfor senteret selv.

- Målsettingen med ESA sitt vedtak:
 - At en oppnår en notifiseringsløsning som gir rettslig sikkerhet for en økonomisk bærekraftig bruk og drift av OSC
 - Oppfyllelse av prosjektets samfunns- og effektmål
 - Ivareta NTNU og SINTEF sine langsiktige interesser og økonomiske bærekraft, samt balansere NTNUs risiko

